

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 60) findes i tidenden sp. 2221, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1793).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Camre: Det er næppe for meget at sige, at det lovforslag, vi her behandler, er blevet forvandlet, siden det i sin første udgave blev fremsat i marts 1968. Dengang omhandlede lovforslaget kun de tre bestående universiteter i konkret form, medens løsningen af spørgsmålet om nye centre var udskudt til en uvis fremtid. Lovforslaget blev som bekendt ikke færdigbehandlet, og forslag nr. 2 fra marts 1969 fik samme skæbne.

Det lovforslag, vi i dag har til anden behandling, altså den tredje reviderede udgave, har til alt held undergået en betydelig skønhedsbehandling under udvalgsarbejdet. Jeg vil gerne her give udtryk for en tilfredshed med, at undervisningsministeren og udvalgets flertal på en række punkter har bøjet sig for socialdemokratiets kritik af det oprindelige forslag.

Det er desværre ikke lykkedes for os at få ændret alle de fejl og mangler, som lovforslaget er behæftet med, og det kan nok undre, at ministeren og regeringspartierne og SF har så svært ved at indse, hvad det er, der mangler at gennemføres af ændringer.

Jeg vil gerne først nævne, hvad det er, vi finder det er opnået af værdifulde og positive ændringer. Her finder jeg, at løsningen omkring Københavns universitets udbygning er noget meget væsentligt. Vi ser med tilfredshed på gennemførelsen af nødløsningen som et foreløbigt arrangement omkring Københavns universitets udbygningsproblemer, en nødløsning, som gennemføres på

Nordamager, ligesom vi er meget tilfredse med, at vi nu har mulighed for at få gennemført en permanent langsigtet udbygning af Københavns universitet i den såkaldte Kalvebod Kile, altså i den sydlige del af Københavns kommune og i Tårnby kommune.

Som det er blevet fremhævet af mit partis ordfører ved første behandling af dette lovforslag, hr. K. B. Andersen, havde socialdemokratiet håbet, at der ville være blevet tid til også at arbejde med centertankerne og med spørgsmålene omkring det frie universitet. Det ville være forkert at sige, at vi er nået til nogen nærmere konkretisering af problemerne heromkring. Der er enighed i udvalget om, at centerideerne må videreudvikles, således at der senest i 1972-73 kan fremlægges en helhedsplan for udbygningen af alle uddannelsescentrene, men jeg tror ikke, det er for meget at sige, at der uden for socialdemokratiets rækker ikke hersker en udelt tilslutning til en realisering af en centerorienteret omstrukturering af al den videregående uddannelse.

Jeg vil gerne erkende, at vi heller ikke i socialdemokratiet er helt færdige med overvejelserne af, hvilken struktur uddannelsen efter folkeskolen skal have, men så meget står i hvert tilfælde fast, at vi ønsker, at det nuværende forældede universitet ophører at eksistere. Det er baggrunden for den manglende bevægelighed i uddannelsessystemet. Det er en væsentlig faktor i henseende til at skabe ulighed i vort samfund, og dette er ment både i økonomisk og i kulturel henseende, og det er med sit ofte helt forældede uddannelsesindhold og sin manglende evne til at uddanne kritiske og samfundsbevidste borgere med til at opretholde et samfundssystem, som ikke mere er i stand til at løse vor tids mest alvorlige problemer.

Men det er ikke bare i forhold til de store fundamentale problemer ved selve vort system, at uddannelsesapparatet svigter. Det er også over for en ganske lang række helt jordbundne spørgsmål, vi har meget svært ved at komme igennem med løsninger. Socialdemokratiet ønsker derfor at skabe et uddannelsessystem, der bygger på en integration af forskellige uddannelsestyper, alle uddannelsestyperne ud over folkeskolen, således at vi opnår et sammenhængende uddannelsessystem, mellem hvilket og folke-

[Camre.] skolen der naturligvis også skal være en klar forbindelse. Det betyder for det første en administrativ integration af de forskellige eksisterende specielle læreanstalter og uddannelsesinstitutioner, hvad enten de så kaldes for højere uddannelsesinstitutioner eller mellemuddannelsesinstitutioner. For det andet betyder det en omlægning af strukturen imellem de forskellige faggrupper og også inden for de enkelte faggrupper. Og for det tredje må jeg nævne uddannelsernes indhold og uddannelsernes sigte. Det må ændres, således at universiteterne, eller uddannelsescentrene, skulle jeg sige, kan udvikle fri og selvstændige, kritiske mennesker, som kan løse problemer i fællesskab med andre, som engagerer sig aktivt i samfundets omformning, og som er frigjort for sådanne traditionelle vurderinger, som er uforenelige med et moderne demokratisk samfund.

På denne baggrund er socialdemokratiet betænkelig ved, at der i hele det foreliggende lovforslag kun opereres med tal for studerende til de gængse universitetsstudier. Uanset at dette lovforslag i sin titel taler om universitetscentre, er der foreløbig kun for Ålborgs vedkommende en antydning af andet end de gamle universitetsuddannelser. Det finder vi er utilfredsstillende; der er så at sige et misforhold imellem lovforslagets titel og dets indhold.

Og så kommer jeg til det hovedpunkt, om hvilket der har været størst uenighed mellem socialdemokratiet og regeringspartierne, og jeg kan vist føje SF til regeringspartierne i denne sag. Det er spørgsmålet om den vægt, der skal lægges på udbygningen af uddannelsescentrene i områderne øst henholdsvis vest for Store-Bælt.

Baggrunden for den planlægning, som undervisningsministeren har lagt til grund for sit forslag er, at studietilbøjeligheden er forskellig i Øst og i Vestdanmark. Hvis vi ser på områderne øst for Store-Bælt som en enhed og på områderne vest for Store-Bælt som en anden enhed, vil vi se, at studietilbøjeligheden, det vil altså sige det antal studerende af en årgang, som søger universitetsstudier, er 64 pct. øst for Store-Bælt, men kun 55 pct. vest for Store-Bælt. Der er en vis udvikling i gang i retning af en udlig-

ning, og undervisningsministeren regner med, at man omkring 1980 skal være nået frem til en fordeling, hvor studietilbøjeligheden er lige stor i de to dele af landet, men i tiden indtil da er der ikke planlagt en udbygning, som direkte sigter på at ændre disse studietilbøjeligheder. Hvis man bruger de eksisterende forhold som basis at udbygge efter, kommer man til de planer, som undervisningsministeren har lagt frem. Men hvis man tager udgangspunkt i en målsætning om at skabe lighed, kommer man til de planer, som socialdemokratiet har lagt frem.

Fordelingen af de studerende på disse to dele af landet var i 1965 sådan, at 54 pct. af de studerende kom fra områderne øst for Store-Bælt og kun 46 pct. fra områderne vest for, men der er en udvikling i gang på dette område, således at de to områder vægtmæssigt så at sige bytter plads. I 1978 regner man med, at 45 pct. af studenterne vil komme fra området øst for Store-Bælt og 55 pct. fra områderne vest for Store-Bælt.

Men dertil kommer altså studietilbøjeligheden, altså overgangsfrekvensen, som man også kalder det: hvor mange af en årgang vil søge en universitetsuddannelse? Der er det ganske givet, at et af de forhold, som er afgørende for, om unge søger til universitetet, er afstanden fra forældre og bopæl til uddannelsesstedet, og dér er problemet altså i øjeblikket i Danmarks vestligste egne — og det gælder for så vidt hele Jyllandsområdet — at tilbøjeligheden til at søge en uddannelse er mindre, simpelt hen fordi det er så meget vanskeligere. Der er fremlagt for udvalget undersøgelser, som ganske klart viser, at denne afstand i ganske særlig grad rammer mennesker, som kommer fra økonomisk dårligt stillet miljø. Vi har fra Danske Studerendes Fællesråd fået forelagt tal fra Sverige, hvoraf det ganske klart fremgår, at de nyere svenske universiteter har en helt anden social rekruttering end de gamle universiteter. Jo længere man kommer væk fra Stockholm, jo større mulighed ser man, at der er blevet skabt for unge fra de lavere sociale grupper for at få en højere uddannelse. Selv om de svenske tal ikke umiddelbart kan overføres på danske forhold, fordi afstandene her trods alt er mindre, er der slet ikke nogen tvivl om, at det mønster, vi i dag oplever i Danmark med en vældig for-

[Camre.]

skellig overgangsfrekvens i Øst- og Vestdanmark, er dikteret af disse afstandsproblemer.

På denne baggrund har socialdemokratiet ønsket en anden takt i udbygningen. Det er således, at undervisningsministeren regner med, at der i 1975 skal være skabt plads øst for Store-Bælt til 27.500 studerende og vest for Store-Bælt til et sted mellem 15.650 og 19.650 studerende. Heroverfor har vi fra socialdemokratiets side ønsket at skabe pladsmuligheder for 26.000 studerende i områderne øst for Store-Bælt og for 21.000 vest for Store-Bælt. Hvis vi bevæger os frem til 1980, hvor ministeren regner med 31.000 øst og ca. 31.000 vest for Store-Bælt, regner vi i socialdemokratiet med 29.000 øst og 33.000 vest for Store-Bælt, altså en forskydnings i vægtfordelingen.

Nu kan man så spørge — og det har undervisningsministeren gjort — om vi da tror, at studietilbøjeligheden, som i dag er ganske høj, 64 pct. i områderne her øst for Store-Bælt, vil falde ned til 60 pct. Der er svaret naturligvis helt klart nej. Vi tror ikke, at studietilbøjeligheden vil falde, men vi kunne jo omvendt spørge: vil studietilbøjeligheden vest for Store-Bælt kun stige til 50 pct.? Og svaret er: det vil den ikke, hvis vi bygger ud i de vestlige områder af Danmark og giver samme gode muligheder, som der er i det østlige Danmark. Det betyder altså, at ministerens planer kun er tilstrækkelige i henseende til plads, hvis det lykkes at holde de jyske studerendes studietilbøjelighed nede. Der er kun rammer, der er kun plads i udbygningen her i henseende til antal pladser i Vestdanmark under forudsætning af, at der ikke kommer procentvis lige så mange frem til universitetsstudierne i disse egne af landet, som der kommer i områderne øst for Store-Bælt. Det er et forhold, som vi ikke kan acceptere; vi kan ikke acceptere, at der er ringere muligheder i områderne vest for Store-Bælt end i områderne øst for Store-Bælt. Hvis man ønsker lighed, falder ministerens planer, og jeg kan kun sige, at vor udbygningskapacitet totalt set, altså det antal pladser, vi totalt vil stille til rådighed, er den samme som ministerens — vi er ikke gået ind i nogen overbudspolitik, vi opererer med det samme antal pladser totalt set — men vi vil altså fordele dem

anderledes og dermed ændre også på den sociale rekruttering.

På denne baggrund kan vi altså ikke give tilslutning til lovforslaget i den foreliggende form. Vi har haft det principielle ønske, at man skulle påbegynde et uddannelsescenter i Ålborg i 1973. Det kunne muliggøres derved, at man kunne gå i gang i bestående bygninger og, om jeg så må sige, som en foreløbig løsning klare sig uden de helt store investeringer. Det har ikke været muligt at trække udvalget så langt, men udvalget er kommet frem til, at man kunne gå i gang i Ålborg i 1974-75. På den baggrund har socialdemokratiet stillet et ændringsforslag om, at der i loven indføres årstallet 1974-75 for påbegyndelsen af uddannelsen i Ålborg, og jeg vil gerne give udtryk for glæde over, at udvalgets flertal og undervisningsministeren har tilsluttet sig dette. Men det er altså i nogen grad et kompromis for os.

Om udbygningen i Ålborg vil jeg i øvrigt gerne sige, at vi finder, det er vigtigt, at Ålborgcenteret bliver et virkeligt uddannelsescenter, at Ålborg altså ikke begrænses til at omfatte de allerede planlagte tekniske og økonomiske uddannelser og de fag, der knytter sig direkte dertil. For det første vil udviklingen i studentertallet gøre det nødvendigt at aflaste Århus universitet fortrinsvis for de humanistiske fags vedkommende. Det vil endvidere være naturligt at etablere visse humanistiske fag, som knytter sig til de allerede eksisterende uddannelser ved seminariet og ved lærerhøjskoleafdelingen. Og endelig vil vi gerne pege på, at det er værdifuldt for skabelsen af et alsidigt uddannelsesmiljø, at der er mulighed for nogle helt utraditionelle fagkombinationer, hvorunder der altså også kan etableres humanistiske studier.

Vi har prøvet i udvalget at få konkret, om jeg så må sige kontant, udtryk for, i hvilket omfang ministeren vil støtte Ålborgplanerne. Jeg synes ikke, vi kan sige, at vi har fået noget koncist udtryk herfor, og jeg vil gerne benytte lejligheden til her igen at spørge undervisningsministeren: I hvilket omfang er undervisningsministeren indstillet på at skabe økonomisk baggrund for, at de planer, de tanker, de tal, som man har stillet op for tilgangen og udbygningen i Ålborg, virkelig kan blive en realitet? Vi vil være meget taknemlige, hvis ministeren her

[Samre.]

i dag vil kunne give nogle konkrete løfter, så vi kan se, at der virkelig er kød på tanken om opbygningen af et center i Ålborg.

Vi kommer så til spørgsmålet omkring det andet sjællandske center. Her er det indledningsvis meget klart også for os, at Københavns universitet ikke vedblivende kan tage tilgangen øst for Store-Bælt. Selv med udbygningen, nødløsninger og den langsigtede løsning vil København i løbet af en 4-5 år have behov for en aflastning. Der vil altså være en så stor tilgang i områderne øst for Store-Bælt, at de rammer, man tænker sig at lægge for universiteternes størrelse nu om stunder, bliver overskredet for Københavns universitet.

Det har så været et problem for os, om man skulle skabe et selvstændigt universitet nr. 2, eller om man skulle udflytte dele af Københavns universitet, og jeg vil gerne sige, at der fra socialdemokratiets side har været næret frygt for, at vi skulle få et halvt universitet liggende i København og et andet halvt universitet liggende i Roskilde. Vi foretrækker to hele, afgrænsede universiteter med en fuldstændig sluttet uddannelsesramme, men vi er selvfølgelig klar over, at det ikke er muligt hverken på Sjælland eller i Danmark som helhed at bygge 6 universitetscentre, som alle har alle uddannelser at stille til rådighed. Vi må gøre os klart, at det, der kan skabes, er universiteter, som kan præstere en basisuddannelse, og visse af de videregående specialiseringer på området kan kun finde sted ved enkelte universiteter, i visse tilfælde kun ved Københavns universitet.

Men over for ønsket om at bygge dette andet sjællandske center i Roskilde vil vi gerne sige, at vi finder, at dette trækker landet skævt. Der er en ophobning af mennesker og institutioner i Københavnsområdet, som for os at se er for voldsom. Det giver sig udslag i stigende jordpriser, det giver sig udslag i boligproblemer, i trafikproblemer, i forureningsproblemer, og disse ting giver sig også udslag i indkomstulighed.

København er stor nok, og derfor har vi ønsket at lade egnsudviklingsmæssige hensyn træde ind i billedet, når vi skulle afgøre, hvor vi skulle lægge det andet sjællandske center. Vi vil heller ikke undervurdere betydningen for den sociale lighed i rekrutte-

ringen, at der er en nær adgang for studerende fra hele det øst for Store Bælt liggende område til at få en uddannelse, og derfor har mit parti fremsat ændringsforslag om, at det andet sjællandske center placeres i Næstved. Jeg vil gerne varmt anbefale, at man stemmer for Næstvedløsningen. Vi har udsendt den 1 år i forhold til ministerens forslag, fordi vi mener, der er mulighed for i en tid at klare en lidt større pukkel i København, men vi ønsker som sagt fuldt så meget som alle andre i udvalget at medvirke til at løse de problemer, som i løbet af få år opstår i området øst for Store-Bælt, problemer, som skyldes, at Københavns universitet har en naturlig overgrænse.

Vedrørende Århusproblematikken vil jeg gerne sige, at vi fra socialdemokratiets side ønsker, at den planlægningsgruppe for Århusregionen, som man er enig om at nedsætte, bør fremkomme med forslag til udflytning af Århus universitet allernæst i 1975. Vi ønsker så vidt muligt, at der i folketingssamlingen 1970-71 fremsættes lovforslag om erhvervelsen af arealer dertil, og vi vil gerne henvise til Rapport om placering af et udflytningsområde for højere uddannelser i Århusegnen 1969, hvori det ganske klart er fremhævet, at Århus universitets kapacitet allerede i dag er fuldt udbygget.

Vedrørende det sydjyske universitet kan jeg sige, at der er et flertal i socialdemokratiet, som ønsker, at placeringsproblemerne skal afklares nu. Vi finder, at der er vidtgående fordele ved, at man når til enighed om, hvor dette center skal ligge, og derfor har vi ikke ønsket en udskydelse af afgørelsen. Der er også et flertal i socialdemokratiet, som ønsker, at Ribe-Esbjergområdet skal foretrakkes til dette center, og jeg vil gerne give udtryk for, at vi føler tilfredshed over, at et flertal i udvalget i dag går ind for Ribe-Esbjerg.

Endelig vedrørende problemerne omkring den centrale styring. Der er i udvalget en vis enighed om disse problemer, og jeg vil gerne sige, at vi i socialdemokratiet finder det meget vigtigt, at retningslinjerne for etableringen af en central styring nu udarbejdes, og at de udarbejdes i samarbejde mellem undervisningsministeriet, planlægningsrådet for de højere uddannelser og Danske Studerendes Fællesråd.

Vi føler, at de studerendes fællesråd i hele

[Camre.]

debatten omkring universiteternes funktion, i hele debatten omkring også dette lovforslag, har fremlagt så vægtige ting, har udført et så værdifuldt arbejde, at det må være i hele samfundets interesse, at man inddrager Danske Studerendes Fællesråd i en planlægning på dette område. Jeg tror, der er meget væsentlige hensyn at tage til de studerendes gruppe, og jeg tror, at disse hensyn kun kan blive taget ved, at planlægningen af disse retningslinjer sker i et direkte samarbejde med Danske Studerendes Fællesråd.

Samtidig vil jeg gerne have lov til at understrege, at socialdemokratiet finder det meget vigtigt, at en central styring ikke bare bliver en styring for universiteterne, men en central styring, der kommer til at omfatte alle de videregående uddannelser overhovedet.

Sammenfattende kan jeg sige, at vi i socialdemokratiet ikke kan medvirke til gennemførelsen af dette lovforslag. Uddannelsespolitikken må skabe lighed i vort samfund. Denne lovgivning skaber ikke lighed mellem unge fra Øst- henholdsvis Vestdanmark, sådan som socialdemokratiet har ønsket det.

Vi agter fra socialdemokratiets side, så snart vi får magt dertil, at ændre på de fundamentale planer, der ligger i denne lovgivning. Vi vil lægge større vægt på udbygningen i den vestlige del af Danmark, og det er klart næynt i vor mindretalsudtalelse, i hvilket omfang vi ønsker, at takten skal ændres, og jeg har også her givet udtryk for det.

Vi agter naturligvis ikke at rive Roskilde-centret ned, hvis ministeren først har fået stablet murstenene op, men der er under alle omstændigheder en mulighed for at accelerere udbygningen i områderne vest for Store-Bælt. Til dette kommer jo — det må vi erkende — at da der i planerne kun er opereret med gangse universitetsstudier, vil man meget let kunne komme i den situation, inden vi når årstallet 1980, at der er meget, meget større behov end det, prognoserne i dag forudsiger, fordi vi er nået frem til en anden struktur for disse centre, og det vil sige, at de planer, der ligger i dag, kan blive kuldkastet af udviklingen, simpelt hen fordi uddannelsescenterbegrebet kommer til at omfatte en bredere vifte af uddannelser

end det, der ligger i ministerens lovforslag i dag. Og så kan vi måske vende tilbage til at øge antallet af centre. Det kan være, der bliver god mulighed for at bygge et i Næstved inden 1980, og det er muligt, at der kan findes en anvendelse for lokaliteter i Roskilde i samme sammenhæng.

Socialdemokratiet agter at undlade at stemme om dette lovforslag ved tredje behandling, men jeg vil gerne gentage, at vi finder, der er sket en lang række forbedringer, og vi vil gerne, om jeg så må sige, give udtryk for en begrænset taknemlighed for de indrømmelser, som ministeren har givet over for socialdemokratiets synspunkter.

Haunstrup Clemmensen: Det er et meget omfattende udvalgsarbejde, der er udført i denne sag, og det er et overordentlig betydeligt materiale, der er gennemgået og sagligt drøftet i udvalget. Det er heller ikke underligt, at der har været dette store udvalgsarbejde i betragtning af de meget vidtgående både menneskelige og økonomiske aspekter, der er i de problemkomplekser, vi her har til behandling. Alle — ikke kun socialdemokratiet — er enige om, at der endnu ikke er opnået hverken økonomisk eller geografisk ligestilling med hensyn til adgangen til de højere uddannelser, og alle er enige om, at det mål, vi har på disse områder, skal vi stræbe frem imod, så hurtigt som det danske samfund overhovedet magter det.

I betænkningen er der, hvad vist alle må erkende var højst nødvendigt, angivet en køreplan, kan man vel næsten kalde det, for 1970ernes udbygning af universitetscentre. Vi har fra det konservative folkepartis side været af den opfattelse, at 6 uddannelsescentre på længere sigt er en meget, meget stor økonomisk opgave at binde an med, og derfor må jeg måske sige allerede her, at det overrasker mig, at man fra socialdemokratisk side mener, at man oven i købet måske skulle have endnu flere uddannelsescentre i løbet af få år. Jeg skal taktfuldt udtale, at det er ikke det eneste, der ændrer det konservative folkeparti i forbindelse med socialdemokratiets hele stillingtagen og standpunkttagen eller ændrede standpunkttagen i denne sag.

Der er altså grund til at understrege, også i spørgsmålet om universitetscentre, at det er ikke et entydigt og klart og færdigt

[Haustrup Clemmensen.]

gennemdebatteret begreb. Vi har nu fået — synes jeg — fra planlægningsrådet en udmærket betænkning, der efter min opfattelse må danne grundlag for en videre drøftelse af disse ting med de meget store aspekter, der ligger heri. Jeg advarer mod blot at sige: uddannelsescentre og mene, at dermed skulle alt være entydigt og tilstrækkeligt afklaret. Men også mit parti er naturligvis i høj grad villig til og meget interesseret i at medvirke til en både nødvendig og ønskelig afklaring af hele uddannelsescenterbegrebet.

Jeg vil som sagt meget gerne understrege, at det også er en vældig økonomisk belastning det danske samfund i kraft af folketingets beslutninger i denne sag påtager sig. Det er milliardbevillinger, der er behov for, hvis disse beslutninger ikke kun skal være papirstykker, men give flere reelle muligheder for en mere alsidig og bedre uddannelse. Der må det, synes jeg, sagligt erkendes, at ressourcerne ulykkeligvis ikke er ubegrænsede, og at prioriteringen derfor er højst nødvendig, hvor ubehageligt det end kan være, men det er også nødvendigt at understrege, netop når vi taler om dette vældige indgreb, vi gør i det danske samfunds ressourcer i 1970'erne, at en effektiv studietilrettelæggelse er et helt uomgængeligt krav.

Folketinget kan efter vor opfattelse ikke blot sige, at der skal lægges så og så mange centre, der skal bevilges så og så mange milliarder, hvis man ikke lægger tilstrækkelig stærk vægt på, at studietilrettelæggelsen er effektiv, og kapacitetsudnyttelsen tilstrækkelig god. Jeg har ikke hørt nogen, der påstår, at dette kan siges i dag, og der kan vel også være grund til, netop når disse milliardbevillinger drøftes, at understrege den forpligtelse, som de unge har, der får det privilegium også fremover at arbejde ved disse uddannelsescentre.

Vi har også fra det konservative folkepartis side lagt meget afgørende vægt på, at der sker en central styring både i planlægningen i udbygningen og i driften af disse universitetscentre. Det har for os simpelt hen været en nødvendig forudsætning, at der er opnået enighed om, således som det også fremgår i betænkningen, og således som man ved andre lovforslag kommer videre ind på, at en central styring gennemføres. Hvis dette ikke bliver tilfældet, er de beslut-

ninger, der i dag står til afgørelse simpelt hen uforsvarlige.

Jeg vil også gerne sige, at vi under udvalgsarbejdet fra mit partis side er blevet bekræftet i det synspunkt, som jeg allerede under første behandling havde lejlighed til at give udtryk for, at det i al vor iver for at oprette nye uddannelsescentre ikke må glemmes, at de bestående uddannelsescentre også kræver en udbygning, og at der i en række tilfælde her både hurtigere og med relativt mindre midler kan opnås væsentlige fremskridt.

Københavns universitet er jo et helt problemkompleks for sig, og vi synes, det er en lykkelig løsning, der vel stort set er blevet enighed om, at det meget store investeringsprogram, der allerede er gennemført på Nørre Allé-arealerne vedrørende lægeuddannelsen og den naturvidenskabelige uddannelse, forudsætter, at man fortsætter udbygningen af disse studieretninger netop på det område, at der gennemføres en midlertidig aflastning for det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultet på det nordlige Amager, og at man derefter, som den langtidsløsning, man stræber efter, udbygger i Kalvebodkilen. Der er også grund til for Århus universitets vedkommende at understrege, at der nu nedsættes en planlægningsgruppe; det tillægger vi megen vægt og megen betydning, og vi mener, det er helt nødvendigt, at der snarest sker en afklaring af arealproblemerne for Århus universitet. For Odense universitetscenters vedkommende er der jo allerede tidligere i denne samling vedtaget en lov; også den kræver meget betydelige midler og en meget betydelig udbygning.

Så meget om de tre bestående universiteter eller universitetscentre; derefter om de tre yderligere, der skal tages stilling til.

Der er efter vor opfattelse ikke tvivl om, at presset for en yderligere aflastning er allerstærkest og allérhårdest i det østdanske område, og at de muligheder, der her byder sig i Roskilde, efter vor opfattelse er de sagligt rigtigste og sagligt bedste. Der skulle herefter være en mulighed for, at man allerede i 1972-73 kan komme i gang med undervisning i Roskildeområdet. Vi mener, det er en hurtig løsning og en forsvarlig løsning, og vi mener ikke, at Roskideløsningen bør distanceres af Næstvædforslaget stillet af

[Haunstrup Clommensen.]

socialdemokratiet, og jeg skal derfor foreslå, at man stemmer imod ændringsforslag nr. 1.

For det andet var der under udvalgsarbejdet bred enighed om, at Ålborg universitetscenteret skal fremrykkes, således at man hurtigere end oprindeligt planlagt forsøger at komme i gang, så undervisningen kan påbegyndes allerede i 1974-75. Det sættes nu ved ændringsforslag nr. 2, som mit parti kan støtte, ganske klart ind i selve lovteksten, og der er efter min opfattelse ikke nogen som helst grund til at tro, således som den socialdemokratiske ordfører antydede, at det var noget, der ikke var ærlig ment, at der ikke skulle sættes tilstrækkelige realiteter bag ordene på dette område.

Må jeg endelig sige vedrørende det syd- og sønderjyske universitet, at det er en opfattelse, som adskillige i mit parti deler, at det vil være adskillig tid, inden dette 6. universitetscenter kan påbegyndes, og vi har derfor fra flere sider fundet det rigtigt og har også i en mindretalsudtalelse givet udtryk for, at man egentlig burde vente med en stillingtagen til den geografiske placering af det syd- og sønderjyske universitet, til man havde noget mere klarhed over, hvor stort behovet var, og hvor hurtigt behovet kan imødekommes, også når hensyn tages til de bemærkninger, jeg allerede har gjort vedrørende de økonomiske ressourcers begrænsning. Forholdet er imidlertid det, at et flertal i tinget nu åbenbart ønsker, at der skal ske en principiel vedtagelse af den geografiske placering.

Der er stillet forslag om henholdsvis Ribe-Esbjergområdet og Haderslevområdet. Der er også i mit parti forskellig opfattelse vedrørende den geografiske placering, og flere af mine partifæller vil tage ordet for nærmere at redegøre for deres synspunkter vedrørende denne placering. Når der imidlertid nu skal foretages en afstemning vedrørende valget mellem Ribe-Esbjergområdet og Haderslevområdet, har jeg personlig den opfattelse, at absolut mest taler for at placere dette 6. universitetscenter i Sønderjylland i Haderslev, som hele landsdelen har været enig om burde være placeringsstedet. Jeg synes også, at det af adskilligt af det materiale, der foreligger fra udvalgsarbejdet, tydeligt er fremgået, at stærke argumenter taler herfor. Jeg skal derfor opfordre

til at stemme imod ændringsforslaget om Ribe-Esbjerg og stemme for ændringsforslaget om Haderslev, men gør på ny opmærksom på, at der er forskellige opfattelser også i mit parti, og at jeg personlig helst havde set, at man havde kunnet vente med denne standpunkttagen, til noget større afklaring var tilvejebragt.

Må jeg til sidst sige, at det vel er naturligt, at vi gang på gang ikke mindst i de store udvalgsopgaver forsøger at få en forhandling gennemført, forsøger at nærme synspunkterne til hinanden. Det er derfor også helt naturligt, at noget sådant har været forsøgt i dette udvalgsarbejde. Jeg beklager og beklager stærkt, at det ikke lykkedes at få et bredere og endnu mere omfattende forlig på dette område, men jeg må have lov at sige — jeg skal forsøge at sige det mindre skarpt, end jeg egentlig mener det — at socialdemokratiets evne til at formulere klare standpunkter og fastholde klare standpunkter i disse spørgsmål ikke har været særlig veludviklet. Jeg tror, meget kunne være gået lettere i udvalget, hvis der fra socialdemokratisk side havde været vist en større forhandlingsvilje og en større evne til at forsøge at argumentere på de linjer, som man fra anden side i udvalget lagde megen vægt på. Nu vel, man skal vel ikke græde for meget derover; der er, som den socialdemokratiske ordfører gav udtryk for, dog på adskillige områder nået en vis enighed. Jeg havde personlig håbet, at denne enighed skulle være endnu mere udtalt, men lad os dog glæde os over den enighed, der trods alt på adskillige områder er opnået.

Per Møller: Den forestående gennemførelse af dette lovforslag vil være ensbetydende med, at man kommer nogle afgørende skridt fremad på vejen mod en løsning af de problemer, der er opstået i forbindelse med den såkaldte uddannelseseksplosion. Det folketingsudvalg, der har arbejdet med de forskellige planer for universitetsundervisningens udbygning, har grund til at være tilfreds med de resultater, der er nået, og med den klarhed, der er tilvejebragt over fremtidens planlægning. Jeg vil gerne i denne sammenhæng takke undervisningsministeren for hans mange konstruktive bidrag til de resultater, der er nået.

[Per Møller.]

Jeg er ganske overbevist om, at den nuværende regering med stor tryghed kan imødesee fremtidens bedømmelse af det, der nu sker. Når man omkring 1980 ser tilbage på disse års uddannelsespolitiske situation, for så vidt angår den højere uddannelse, vil man ikke være i stand til at finde tegn på, at socialdemokratiet har spillet en glørværdig rolle. Man vil ikke kunne finde holdpunkter for at hævde, at socialdemokraterne, da de havde regeringsmagten, viste et vældigt klarsyn, en skarp forudseenhed og en umådelig handlekraft. Først under denne regering er brikkerne begyndt at falde på plads, først under denne regering er der tændt et håbets lys for Københavns gamle og ærværdige universitet. I den tidligere regerings tid bredte håbløsheden sig, og på universitetet begyndte man at drøfte, om det ville være muligt at bevare Københavns universitet som en førsterangsuuddannelses- og forskningsinstitution. Nu er optimismen ved at fortrænge den snigende pessimisme, selv om der givetvis endnu vil gå adskillige år, inden man i København kommer op på den standard, som man ved andre universiteter herhjemme anser for et minimum.

Der ville ikke være større anledning til at rette blikket mod fortidens forsømmelser og forsyndelser, hvis ikke netop det parti, der indtil for godt 2 år siden havde hovedansvaret, altså socialdemokratiet, havde indtaget en næsten udfordrende negativ holdning over for bestræbelserne for at nå frem til det bedst mulige saglige og fremadstigende resultat. Det har på en pinlig måde været åbenbaret, at socialdemokratiet eller måske rettere visse medlemmer af socialdemokratiet har ønsket at bruge denne sag til at gå på jagt efter politiske småmønter. Man har endvidere på den mest usaglige måde brugt sagen til at forsøge en nedvurdering af undervisningsministeren.

Det er i så henseende betegnende, hvordan man har formuleret mindretalsudtalelsen i betænkningen. Der er her anvendt en form og en sprogbud, der på den ene side

strider mod gode traditioner i folketingets arbejde, og som på den anden side afslører en snæver politisk hensigt hos den, der har skrevet udtalelsen, hvad enten han så findes her i salen, eller han måske skal søges inden for kredsen af tidligere medlemmer. Som eksempler kan jeg nævne, at det i den socialdemokratiske mindretalsudtalelse siges, at ministeren har handlet ukorrekt, at han har optrådt uforsvarligt, at han har benyttet et mangelfuldt statistisk grundlag og lignende ting.

Som et led i det samlede udvalgs drøftelser er meningene på flere punkter bøjet af mod hinanden, simpelt hen fordi ministeren og regeringspartierne har indtaget en forhandlingsvillig og saglig holdning. Jeg vil tro, at SFs repræsentant i udvalget, hr. Morten Lange, vil være i stand til at bekræfte dette. Men det har ikke forhindre, at man i den socialdemokratiske udtalelse i betænkningen opregner en række tilfælde på, at ministeren, som det siges, har bøjet sig for mindretallet. En sådan formulering skal åbenbart fremkalde indtrykket af en særlig stor saglig vægt i de socialdemokratiske synspunkter. Intet ligger imidlertid fjernere fra sandheden og virkeligheden. Fristelsen til at bruge denne sag til partipolitisk propaganda har været større end tilbøjeligheden til at tage et sagligt medansvar. Det er beklageligt og beskæmmende, at der er anledning til at konstatere dette. Omvendt har det været opmuntrende at bemærke, hvordan SF har været rede til at yde et værdifuldt bidrag til afklaring og fremme af en saglig løsning.

Det resultat, man nu er nået frem til, er ikke i alle henseender ideelt, men det indebærer dog en række fordele.

For det første tilgodeser man i fuldt rimeligt mål hensynet til de unge, der bor vest for Store-Bælt.

For det andet kommer man på en forsvarlig og hensigtsmæssig måde i gang med at skabe en aflastning for Københavns universitet, så man undgår det sammenbrud, der har truet.

[Per Møller.]

For det tredje sikrer man en foreløbig dækning af det voldsomt påtrængende lokale behov, som findes inden for det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultet.

For det fjerde konstaterer man principiel enighed om, at de tre nævnte fakulteters permanente udbygning skal ske på Kalvebodkilen.

Og for det femte sikrer man, at der allerede i samlingen 1972-73 kan fremlægges en helhedsplan for udbygningen af de højere uddannelser, og at der året efter kan fremlægges en samlet investeringsramme.

Den forestående udbygning af et universitetscenter i Ålborg, den fortsatte udbygning af universitetet i Århus, den omfattende udbygning i Odense, den snarlige etablering af et universitetscenter i Roskilde, den nylige vedtagelse af Panuminstituttet og de meget væsentlige forbedringer, der indvarsles for Københavns universitet — alt dette berettiger til at fastslå, at brikkerne er ved at falde på plads, og at udbygningen af vor højere uddannelse nu vil ske i et sådant omfang og i et sådant tempo, at de bevillende myndigheder og samfundet som sådant har ret til at sige til de studerende: Nu har vi gjort vort, se nu til, at det bliver den aktive og ikke den aktivistiske student, der tegner billedet af den kommende tids studenterungdom. Der er ingen, der vil angle efter studenternes tak, men som et venskabeligt råd til studenterne må det være tilladt at sige: Lyt ikke for meget til små grupper, der mener, at misfornøjelse og utak og samfundsfjendtlighed skal være ene om at angive de toner, der lyder fra studenternes kreds.

Grethe Philip: Efter de årelange drøftelser, vi har haft om den fremtidige udbygning af vore universiteter og deres placering, trænges der mere end noget andet til handling i denne store vigtige sag, hvor vi skal lægge rammerne for hele vor samlede universitetsundervisning og forskning mange år ud i fremtiden.

Det har fra første færd været mit og mit partis ønske, at der her i folketinget skulle være en åben debat med sigte på at opnå bredest mulig enighed. Dette er delvis, men desværre også kun delvis, lykkedes. For-

handlingerne i udvalget i denne omgang har været meget langvarige, og der har været en lang række spørgsmål, der har stillet store krav til undervisningsministeriet, men lidt efter lidt, efterhånden som svarene er indgået og vi er kommet frem i drøftelserne, er hele problemet og dets løsning kommet til at stå med stadig stærkere og klarere konturer, og vi er nu med afgivelsen af betænkningen så godt som ved vejs ende.

Under arbejdet er der sket forskellige ændringer i forhold til det oprindelige lovforslag. Det gælder spørgsmålet om Ålborgs universitetscenter, og det gælder placeringen af det sønderjyske universitet. Samtidig har vi nu fundet vore ben med hensyn til, hvor udbygningen af selve Københavns universitet skal foregå. Som ofte før har der vist sig at være forskellige modstående hensyn. Det gælder f. eks. spørgsmålet om den takt, hvori der skal udbygges. Fornødent hensyn bør tages til kvaliteten af undervisningen og til ikke at sprede kræfterne for meget eller til at etablere en slags andenrangs universitet. Over for dette har stået et andet hensyn, hensynet til at give de unge i de forskellige dele af landet ikke blot formel, men også reel lige adgang til at påbegynde og gennemføre et universitetsstudium. Det er en problematik, der under vore drøftelser særlig har været knyttet til spørgsmålet om, hvor hurtigt man kunne komme i gang i Ålborg. At der skulle træffes principiel beslutning nu om et universitet i Ålborg, har vi allerede fra første færd været besluttet på. Det vil jeg gerne stærkt understrege her i dag. Divergenserne i opfattelsen er udelukkende gået på tidspunktet for etableringen.

Personlig tillægger jeg ikke spørgsmålet om afstanden fra studenternes hjem til universitetet så stor betydning, som det åbenbart gøres fra anden side. Jeg tror, der er andre ting, der spiller en langt større rolle, som f. eks. adgangen til at kunne gå på gymnasium i nærheden af hjemmet, miljøets indstilling til studier og ældre søskendes og kammeraters uddannelse og studievanhed. Men at den geografiske afstand har en vis betydning særlig for de helt unge nybakte studenter, ja, det skal jeg da ikke benægte.

Vi har i udvalget fået statistisk materiale, der tydeligt viser, at rekrutteringen af universitetsstudenter hidtil har været meget skæv i geografisk henseende. Vi kan ikke

[Grethe Philip.]

herfra umiddelbart slutte os til prognosen for den fremtidige geografiske rekruttering. Jeg tror, den bedre og bredere geografiske gymnasiedækning landet over vil få betydelig indflydelse på dette spørgsmål.

Materialet peger dog i retning af, at vi gør chancerne noget mere ligelig fordelt ved hurtigt at gå i gang med en opbygning af et universitetscenter i Ålborg, og dette har været afgørende for, at vi har ønsket, at der nu indsættes et årstal, 1974-75, for igangsættelsen af uddannelsen i Ålborg i selve loven. Uden at det skal tydes, som om vi har ligget under for nogen lokal pression, har også den meget store lokale interesse for et universitetscenter fra Nordjyllands side været medvirkende til at give os en følelse af, at der vil kunne vokse noget godt og bærekraftigt frem ved det nye universitet deroppe.

Jeg tror også, at det, ligesom det i sin tid skete ved universitetet i Århus, vil vise sig, at der under opbygningen af et nyt universitetscenter vil være særlige muligheder for at gå nye veje med hensyn til tilrettelæggelsen af studierne. Man har løseligt været inde på en tanke om en kombineret teknisk-økonomisk uddannelse. Jeg tror, der her ligger noget værdifuldt, som vi bør gå videre med.

Belastningen af Københavns universitet føles som det allermost presserende spørgsmål. På lang sigt vil nu det nye Ålborg universitetscenter sammen med universiteterne i Odense og Århus kunne aflaste København, men på kort sigt er der ikke meget at hente her. Det er et nyt universitet på Sjælland, der skal til for at få en omgående aflastning. Planlægningsrådet har for flere år siden peget på, at et nyt universitet burde ligge i Roskilde. I det radikale venstre har vi hele tiden fundet denne tanke rigtig, og vi støtter den stadig, så meget mere som vi ved, at en sådan placering vil kunne udnytte en række undervisnings- og forskningsmuligheder i tilknytning til Rissø.

Socialdemokratiets medlemmer af udvalget er ikke sluttet op om Roskilde, men foreslår, at der i stedet oprettes et universitetscenter ved Næstved. Jeg skulle vurdere situationen meget forkert, hvis ikke de fleste både her i salen og andre steder, hvor universitetsplaceringen har været drøftet, har været af den opfattelse, at socialdemo-

kratiet længe, meget længe støttede planlægningsrådets forslag om Roskilde. Jeg kan ikke se andet, end at man har skiftet heste i vadestedet, og jeg har svært ved at forstå den store kærlighed, man synes at have fået til Næstved. Vel er den geografiske afstand fra hjem til universitet af betydning — det har jeg allerede nævnt — men der er dog også andre vigtige hensyn, der skal tages. For os er det afgørende, at opbygningen af et Roskilde universitet langt lettere vil kunne give København en hurtigere aflastning og også efter alt at dømme vil have lettere ved at tiltrække de nødvendige lærerkræfter, ikke mindst det sidste lægger jeg megen vægt på. Men jeg har da naturligvis noteret mig — og med glæde — at socialdemokratiet gennem sit ændringsforslag om et universitetscenter i Næstved slutter op om, at der er brug for meget hurtigt at få etableret et nyt sjællandsk universitetscenter.

Udbygningen af Københavns universitet har været drøftet i en lang årrække, og forskellige forslag har været fremsat. Med det forslag, vi er standset op ved, sikrer vi, at Københavns universitets forskellige fakulteter og institutter ligger samlet inden for hovedstadsområdet. Universitetet har selv lagt stor vægt på, at der kommer til at foregå en udbygning på Amager. I mit parti kan vi tilslutte os, at man nu går i gang med et midlertidigt byggeri på det nordlige Amager til det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultets lokalemæssige udbygning. På længere sigt mener vi principielt, at udbygningen af disse tre fakulteter bør ske på et areal i Kalvebodkilen, men planlægningen for en lang række forhold, specielt forhold, der har tilknytning til trafikforbindelserne, til veje, til lufthavn m. m. må være nøje afklaret, inden der kan tages endelig stilling til dette spørgsmål.

Jeg finder det meget lykkeligt, at der nu ved den samlede planlægning for universitetsudbygningen også træffes principafgørelse i spørgsmålet om placeringen af det sønderjyske universitet. Ingen forestiller sig vel, at vi i den næste snes år eller måske mere har kræfter til at opbygge et yderligere universitet i det sydlige Jylland, men jeg tillægger det stor betydning, at der nu med en principbeslutning skaffes ro om hele dette spørgsmål. I det radikale venstre har vi

[Grethe Philip.]

stedse sluttet op om en Ribe-Esbjergløsning, og dette standpunkt fastholder vi. Skulle forslaget om projekteringen i Ribe-Esbjergområdet få flertal her ved den forestående afstemning, hvad jeg forventer, vil man i Ribe-Esbjergområdet nu have langt bedre muligheder for at foretage en planlægning for området og i tide erhverve de nødvendige arealer og lægge dem ud på hensigtsmæssig måde.

At der stadig er behov for en udbygning af Odense og Århus universiteter, og at vi klart kan tilslutte os en sådan udbygning, nævner jeg her mere for fuldstændighedens skyld.

Undervisningsministeriet står nu over for en vældig opgave med hele planlægningen af udbygningen af de bestående universiteter og opbygningen af nye universitetscentre. Lokale planlægningsgrupper til støtte for de centrale planlægningsorganer må straks nedsættes, og vi må sørge for, at der i de forskellige planlæggende led bliver givet en effektiv sekretariatsbistand. Hvad der spæres her, kan blive tabt mange gange senere. Der er nu behov for en meget hurtig indsats, så vi snarest kan komme i gang med at realisere den samlede plan, der ligger i dette lovforslag.

I konsekvens af, hvad jeg har sagt, kan jeg anbefale at stemme for det af ministeren til § 2 stillede ændringsforslag vedrørende påbegyndelse af uddannelserne i Ålborg senest i 1974-75, ligesom jeg kan anbefale det af et flertal til § 3 stillede ændringsforslag vedrørende principbeslutning om placering af et universitet i Ribe-Esbjergområdet. Derimod må jeg anbefale at stemme imod de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Vi har som resultat af de mange drøftelser og på grund af ministerens store åbenhed over for de tanker, der er bragt frem under udvalgets arbejde, opnået en bred enighed om store dele af lovforslaget, men som det er angivet i betænkningen, vil vi ved den afsluttende afstemning ved tredjebehandlingen savne det største oppositionsparti, socialdemokratiet. Jeg skal ikke nægte, at det er en skuffelse for mig. Jeg har hele tiden ment, at vi burde søge at nå frem til enighed i denne store sag om centrale uddannelsesspørgsmål. Den egner sig efter min me-

ning dårligt til stillingtagen efter partipolitiske linjer. Men sådan skulle det altså ikke være.

Jeg har i de sidste faser af vore forhandlinger ikke kunnet frigøre mig for en ubehagelig følelse af, at der var i hvert fald dele af den socialdemokratiske gruppe, som simpelt hen ikke ønskede at være med her i sidste runde. Forstå det, hvis som kan. Det er dog et lovforslag, som også socialdemokratiet må finde indeholder meget betydelige fremskridt. Men man har altså ikke villet være med til at tage det endelige ansvar. Kan det nytte noget her i den 12. time at bede socialdemokratiet om endnu en gang at overveje sin stilling? Jeg tror, det for mange i den socialdemokratiske gruppe vil være en mærkelig følelse at blive en slags uforpligtetede tilskuere til det, vi nu er i færd med at gennemføre.

Nu går vi så i gang med de nye universitetscentre i Ålborg og Roskilde og med den store udbygning af de allerede bestående universiteter. Jeg ønsker skibet, der nu sættes i søen, held og lykke.

Morten Lange: Vi står ved sidste runde af en lovgivning, som har været kørt over talrige omgange, hvor der har været talrige ekskursioner til fjerne egne af landet af diverse udvalg, hvor vi har modtaget et væld af interesserede delegationer fra lige så mange egne, og hvor vi undervejs har konstateret noget særdeles glædeligt, nemlig hvordan interessen for uddannelsen og då specielt den højere uddannelse er vokset til en folkebevægelse ud over landet, en bevægelse, som jeg tror har fået helt andre rødder, end den havde dengang de første skitser til en universitetsplanlægning i Danmark kom på bordet. De folkelige kræfter bag ved de forskellige universitetsudvalg, der er oprettet i mange af landets egne, er stærke, de er langt bredere, end noget sådant har været før, og jeg anser dette for at være et af de vigtige resultater af denne langvarige debat.

I og for sig kunne man formodentlig allerede, da planlægningsrådet fremsatte sin skitse for snart mange år siden, have resolveret, at det var formodentlig lige så god en placering som alle mulige andre, der kunne foreslås, og have aktioneret på den. Der ved havde vi sparet mange udmærkede taler for hinanden, men jeg tror, værdien af det

[Morten Lange.]

langstrakte arbejde er den, at interessen er steget, flere mennesker er blevet engageret. Vi lovgiver ikke henover hovedet på befolkningen, men vi lovgiver for en befolkning, der har taget levende del i spørgsmålet om denne planlægning ved lokale initiativer af betydelig vægt og betydelig værdi. Selvfølgelig har der været lidt prestige i det for mange byer, som har udsendt nogle meget smukke brochurer, men det er mere end smukke brochurer; der har været mennesker bag det, som har taget denne sag op som en sag af vægt og af interesse.

Jeg mener, det er væsentligt, at der i den betænkning, der foreligger i de indledende afsnit i virkeligheden er givet en køreplan for udbygningen af universiteterne i Danmark. Den er næsten lige så knap i stilen, som en køreplan skal være, men den har efter min opfattelse punkterne med, giver en fordeling, der er så nær, som vi kan prognosticere den i øjeblikket, og giver undervisningsministeren nogle hårde pligter. Han skal bl. a. finde ud af, hvorledes den gode centertanke skal realiseres. Han er formodentlig ikke blevet meget klogere efter hr. Camres tale her i dag, for den var endnu ikke nået til det præcise niveau. Jeg skal lade være med at holde en tilsvarende i erkendelse af, at jeg heller ikke ville kunne gøre det præcist. Der er almindelig enighed om i vide kræde, at en sådan centeropbygning er væsentlig, men foreløbig har den altså en luftig karakter. Ministeren får ikke lang tid til at få dette luftige gjort til noget næringsrigt, om jeg så må sige.

Hvis jeg ganske kort skulle nævne, hvad der er sket, siden vi havde lovforslaget til første behandling, kan jeg præcisere, at det er blevet klarlagt, hvorledes Københavns universitet skal klare sig det første stykke tid fremover. Der er ikke skygge af tvivl om, at det er dér, den store vanskelighed ligger. Der er 21.000 studerende ved Københavns universitet i dag, og vi går i betænkningen, på linje med hvad der har ligget i luften fra mange sider, ud fra, at 23.000 må være et passende topmål; det har vi omtrent nået til oktober, og i hvert fald er det nået til oktober næste år. Københavns universitet har altså de studenter, det skal have. Det har bare ikke den plads, det skal have. Der er vel kun plads på skikkelig vis til 10.000.

Nu har vi fået en nødløsningsplan af de store om Amager, og så nær som vi har kunnet piske ministeren til det, har vi fået et klart tilsagn om, at den definitive placering af de tre omtalte fakulteter også må være Kalvebodkilen. Formuleringen i betænkningen er kryptisk, for at sige det pænt; men den kan i hvert fald ikke fortolkes sådan, at det hellere skal være et andet sted. Jeg har forstået, at man har haft svært ved i regeringen at komme frem til en mere klar tale. Men jeg ville gerne, om ministeren i dag kunne bekræfte de tanker, som hans partifælle, fru Grethe Philip, just gav udtryk for om Kalvebodproblematikken; så var betænkningens ord blevet en lille smule klarere.

Vi har fået Roskildetanken noget bedre defineret. Selve udviklingen på Københavns universitet og dets størrelse gør det fuldstændig klart, at Roskildeplanen må gennemføres, og derfor var det naturligvis et uheld for hr. Camre, at han kom til at holde en meget flammende kamptale under en helt anden behandling her, nemlig behandlingen af forslaget om Odense universitet, som gjorde det plat umuligt for hr. Camre senere at se med uforstyrrede og rolige øjne på Roskildeproblematikken. I den anledning har han fundet på en afledningsmanøvre: slaget ved Næstved. Jeg har ikke fundet nogen lokaliseringsfaktorer af vægt, som gør, at Næstved skulle egne sig bedre til universitetscenter end Roskilde. Jeg har skam ellers gjort mig anstrengelser. Det eneste, jeg har fundet en lille smule gehalt i, hvis man skulle forstå hr. Camres holdning, er, at der så vidt jeg ved er en socialdemokratisk borgmester i Næstved, mens der er en radikal i Roskilde. Dette er ikke en lokaliseringsfaktor, men det er da i hvert fald en objektiv kendsgerning.

Vi er ikke nået så forfærdelig langt med at fylde rammerne for Roskilde universitet ud. Det vil formodentlig kræve betydelige forhandlinger også med Københavns universitet; der er nok flere papirer, end vi tror, om den sag. Jeg har fornemmelsen af, at Københavns universitet har været noget tilbageholdende, så længe man ikke vidste, hvordan det gik med Kalveboderne og andre boder, man gerne skulle have stillet på benene. Men nu er det nogenlunde klaret, og jeg er ikke i tvivl om, at Roskilde universi-

[Morten Lange.]

tet skal nok komme i vækst. Det er en korrekt placering og en nødvendig placering.

Jeg skal ikke sige noget nyt om Odense universitet, som vi behandlede forleden, og om Århus skal jeg blot nævne, at vi under forhandlingerne i udvalget blev klar over, at en løsning af en lang række problemer i Århus presser sig på. Århus universitets udbygning er næsten lige så tvingende og presserende som Københavns, og også dér har man den situation, at byen er ved at lukke sig om universitetet, og at man meget snart må finde frem til en placering, hvorved man kan klare den udbygning, man ifølge betænkningen stiler imod, til en 15.000-18.000 studenter omkring 1980. De kan ikke alle sidde omkring Ringvejen, sådan som det nu er planlagt.

Hvad Esbjerg angår, vil jeg i og for sig sende en tak til regeringen som helhed — det er ikke noget, jeg er vant til, men lad mig nu gøre det denne gang — fordi den har taget sig sammen og løst dette problem ved at stille et forslag, som jeg forventer bliver vedtaget ved en afstemning her i folketinget. Vi kunne ikke lade det stå uløst og jeg havde nær sagt spille falsk på alle de fornuftige folkelige bevægelser, som var gået ind i universitetssagen, og som ellers endnu i mange år skulle have krigedes om, hvordan den skulle ordnes. Man kan diskutere meget, hvad der er den bedste løsning, og de, der stemmer for en anden, kan og have ret. Men sagen må løses, det synes jeg var det væsentligste, og da jeg altid selv har ment, at Esbjerg var den rigtigste løsning, er det tilfredsstillende, at det kommer ind i lovslaget.

Ålborg har vi fået sat noget mere på skinner, end det stod i lovslaget først. Det var ikke så forfærdelig meget andet end en etiket. Jeg tror, det er blevet klart for os under behandlingen, at Ålborgs universitet ligger så langt ude i forhold til befolknings-tyngdepunktet i Danmark, at det må være et attraktivt universitet, det må være specialiseret, hvis det skal trække i konkurrence med alle de andre universiteter. Men jeg er ikke i tvivl om, at realiseringen af de skitser, der er forelagt, vil gøre Ålborg universitet til et attraktivt universitet, og i og for sig er det jo startet allerede, så den lange diskussion om, hvorvidt det skulle være det

ene eller det andet år, har måske været noget akademisk. Men o.k., det er jo også universitetsanliggender, vi behandler.

Jeg kan ikke lade være med at komme med nogle bemærkninger om den lange mindretalsudtalelse, som socialdemokratiets medlemmer af udvalget har været så venlige at forsyne os med. Jeg går ud fra, at den er gennemlæst af hr. Camre, der har en universitetsuddannelse bl. a. i statistik bag sig, og som derfor må formodes at kunne bedømme de tal, som står i den, særlig godt. Man bygger i hovedsagen, så vidt jeg kan forstå, på en statistik, som Danske Studerendes Fællesråd engang var så venlig at give udvalget. Jeg sagde dengang i udvalget, at den statistik var sådan, at man kunne skyde igennem den med en ærtebøsse, og det kan man da også uden større vanskeligheder. Jeg troede, at hr. Camre havde haft en ærtebøsse, men det havde han altså ikke.

Det er ganske interessant at bore lidt i det talmateriale, som socialdemokratiet her lægger frem; det er nemlig ikke særlig svært at foretage en bare ganske simpel boring for at vise, hvor forkert det er. Det lægger udelukkende vægt på den geografiske faktor; det lægger vægt på et jerntæppe, som efter sigende findes imellem Øst- og Vestdanmark, og som siges at gå i Store-Bælt. O.k., lad gå med det, det kan man jo påstå. Det er formodentlig sådan, at der er mange andre faktorer, men lad os nu holde os til den.

Det bygger endvidere på den hypotese, at hvor man lægger et universitet, vil det op-suge den lokale befolkning fra den universitetsregion, som man kan tegne ind på et kort som et af de seks; Danmark kan deles op i. Som bevis for denne enorme trækraft siger man i betænkningen, at man jo så, hvorledes der skete en pludselig stigning i tilgangsprocenten fra Odense amt, da Odense universitet kom, fra 37 til 50, hvis jeg husker tallene rigtigt. Det er korrekt. Men hvad med Svendborg amt, som også hører med til området? Dér ændredes tilgangen ikke et hak på grund af Odense universitet, hvilket i og for sig var mærkeligt. Sagen er ganske enkelt den, at denne tiltrækning er en meget mere kompliceret proces, og det kan ikke nytte noget, man bruger Umeå-eksempler, for de er nu en lille bitte smule afvigende fra forholdene i kongeriget Danmark.

[Morten Lange.]

Man bygger simpelt hen på en teori, som formodentlig er korrekt, om at befolkningen omkring ved 1980 er fordelt med 45 pct. øst for Store-Bælt og 55 pct. vest for Store-Bælt, og så går man ud fra, at hvis vi bygger universiteterne rigtigt op, vil både studenterproduktion, overgangsfrekvens og alt muligt andet konsolidere sig i løbet af tiåret, sådan at det bliver ens for landet. Vi er enige om, at dette er ønskeligt, og at vi skal arbejde for det; men fordi noget er ønskeligt, og fordi vi arbejder for det, skal vi jo ikke tro, at vi skal bygge alle pavillonerne med henblik på, at det kommer til at gå sådan, thi så megen omstilling af den danske befolknings levevaner kan det komme til at knibe med at få.

Men lad nu gå, selv om man gik så langt. Så er der tilbage, at fra marginalområderne, fra hele den vestlige og sydlige del af Jylland, hvor der i 1980 ikke er bygget noget universitet eller i hvert fald kun lige er grundlagt et, vil der stadig væk være træk til andre dele af landet, og formodentlig vil der stadig væk være et overtræk til København. Hvis man derfor korrigerer socialdemokratiets statistik for faktorer, som en ganske almindelig amatørstatistiker overhovedet ikke kunne overse, og som en professionel statistiker ville føle sig forpligtet af, vil man komme til, at undervisningsministeriets skøn formodentlig er så nær det korrekte, som man kan komme. Statistik er jo altid lidt profeti. Her er tale om en statistik, som vi bearbejder på to måder, dels ved gymnasiebyggeri, dels ved universitetsbyggeri; sådan at vi arbejder ud fra en ganske bestemt målsætning. Men vi må ikke tro, at bare fordi vi har sat os målene, har vi også realiseret dem. Vi må regne med, at det er mennesker, vi skal flytte, og ikke bare skakbrikker. Hvis det var en skakbrikbefolkning, vi havde her i Danmark, havde hr. Camres statistik noget for sig, men det er det ikke.

Jeg konstaterer, at det materiale, der er fremlagt, da heller ikke er blevet brugt til stort andet end til noget, det i og for sig ikke peger på med nogen som helst tydelighed, nemlig til det beskedne ændringsforslag om at foretrække Næstved for Roskilde, som socialdemokratiet benytter som et meget nødtørftigt figenblad, et alibi for ved

sidste behandling af dette lovforslag ikke at stemme for det. Skulle man endelig finde på en dårlig undskyldning for ikke at ville stemme for et eller andet — og det kan jo somme tider gå sådan, at man skal finde på noget sådant her i denne sal — må jeg sige, at socialdemokratiet dér næsten har gjort et mesterstykke. Næstved har aldrig været den næstbedste løsning. Det er muligt, at det er den tredjebedste, og det er måske derfor, man havde håbet på, at regeringen ville slutte sig den af gammel vane. Men jeg kan nu ikke rigtig forestille mig, at det i denne sag har succes for sig.

Jeg skal afslutningsvis sige, at det har været en fornøjelse at arbejde med denne planlægning; det har været en fornøjelse at få sat de lovforslag, som skiftende undervisningsministre er kommet med, på en endelig form nu, som jeg mener er så nær det tilfredsstillende, som man kan forlange at komme. Vi savner en smule klarhed på en række punkter, men der er nok at arbejde med, og jeg mener, at skelettet er lagt rigtigt. Det er en glæde at se, at vi efter så mange og så lange forhandlinger er nået til at få føjet et resultat sammen, som er så klart, at alle de mange lokale interesser, som vi her træder uhyre nær, i den sidste ende nok vil indse, at stort rimeligere og rigtigere kunne folketinget ikke handle i en sag, som er omgivet med så betydelig folkelig interesse.

Kjær Rasmussen: Jeg skal gøre dette kort, idet jeg ikke ser nogen anledning til at gentage vore argumenter fra første behandling, og i øvrigt kommer der også en senere lejlighed i dag, hvor jeg agter at tale noget længere.

Egentlig synes vi, at behandlingen af den foreliggende sag er ret så betegnende for folketingets arbejdsform. Vi har bemærket, at man i betænkningen fastslår, at når folketinget har vedtaget dette lovforslag, ved man stadig ingenting, for først om 4 år skal der foreligge en helhedsplan, der rækker frem til 1980. Hvis nogen kan få øje på fornuften i denne fremgangsmåde, så står han næsten til et folketingsmandat for de borgerlige partier. Der er jo ikke et gran af planlægningsforståelse i den anvendte fremgangsmåde, og dette sammenholdt med, at der har været rejst tvivl om nogle af mini-

[Kjør Rasmussen.]

steriets tal — et forhold, der dog ikke har bevirket, at forslaget har været til udtalelse i planlægningsrådet — får os til at nære mistro til det, folketinget her er i gang med:

Lad mig sige om de stillede ændringsforslag, at vi vil undlade at stemme for nr. 1, der drejer sig om Næstved, fordi denne placering er mindst lige så lidt undersøgt som Roskildeplaceringen. Vi vil hverken lægge os fast på Roskilde eller Næstved som det andet sjællandske universitetscenter. Derimod ser vi da gerne, at der lynhurtigt bliver nedsat en arbejdsgruppe, som kan komme i gang med en grundig undersøgelse af, hvor vi skal have placeret det andet sjællandske center.

Ændringsforslag nr. 2 om Ålborg stemmer vi for af de grunde, jeg nævnedé under første behandling. Dog mener vi, at undervisningen burde være startet før 1974-75.

Ændringsforslag nr. 3 om Ribe-Esbjerg stemmer vi for, ligeledes af de grunde jeg nævnedé under første behandling. Heller ikke vi ønsker, at landet vest for det, man kunne kalde bæltestedet, skal være forfordelt med hensyn til steder for højere uddannelser.

Hvad angår ændringsforslag nr. 4 om Haderslev tror jeg, hr. Knud Nielsen er bedst tjent med, at vi ikke kommenterer det forslag alt for voldsomt; men vi vil undlade at stemme for det.

Med hensyn til lovforslaget som helhed vil vi, når det kommer til afstemning til tredje behandling, også undlade at stemme.

Knud Nielsen: Som det fremgår af betænkningen, er jeg helt uenig med de medlemmer af tinget, som ønsker en udsættelse af afgørelsen om placeringen af et universitetscenter i Syd- eller Sønderjylland. En fortsat usikkerhed om placeringen rummer en alvorlig risiko for at hæmme opbygningen og udbygningen af andre uddannelsesinstitutioner i denne landsdel mange år fremover, og også en lang række andre hensyn taler for, at beslutningen træffes nu.

Man kan beklage, at kræfterne bag et syd- eller sønderjysk universitetscenter har været splittet i tre grupper. Var disse tre grupper på forhånd nået frem til et fælles standpunkt vedrørende placeringen, er jeg ikke i tvivl om, at vi ville have kunnet op-

bygge dette center samtidig med det nordjyske. Da det ikke har været muligt at nå til en sådan enighed, må man gribe til den næstbedste løsning, og det er, at folketinget træffer beslutning om placeringen nu, og at de interesserede kredse i Syd- og Sønderjylland derefter koncentrerer kræfterne om at opbygge et center i det byområde, der bliver valgt, hvad enten det bliver Haderslev eller Ribe-Esbjerg.

Jeg vil gerne gøre dem, der taler for en udsættelse, opmærksom på, at kun ca. 4 pct. af de unge i det område, der skal dækkes af et syd- eller sønderjysk universitetscenter, i dag får en højere uddannelse, mens der for hovedstadsområdet vedkommende er tale om dobbelt så mange, ca. 8 pct. Det er på høje tid, at vi får taget fat på at udjævne den geografiske forskelsbehandling, som disse tal er udtryk for, og så må eventuelle snæversynede lokalpatriotiske hensyn vige.

Jeg gør endvidere opmærksom på, at undervisningsministeren i sin udbygningsplan for universitetscentre regner med en bestand på mellem 1.000 og 1.200 studerende i et syd- eller sønderjysk universitetscenter i 1980. Det betyder, at det er på høje tid at komme i gang med forberedelserne. Jeg har stillet et underændringsforslag gående ud på, at Haderslev indsættes i lovens § 3, og jeg vil gerne opfordre medlemmerne til at støtte dette forslag. Uanset udfaldet vil jeg så i øvrigt tilsiqe min fulde støtte til en hurtig etablering af universitetscenteret i den by, folketingets flertal udpeger.

Gorrson: Vi er i Sønderjylland blevet skuffet, hver gang der var tale om opførelse af nye universiteter. Det skete for mange år siden, da beslutningen om Århus blev taget, det skete for få år siden, da Odense blev udpeget som tredje universitetsby, og det sker nu igen, når det fjerde, femte og sjette universitets placering fastlægges.

Hermed er alt håb ude for et sønderjysk universitet, og jeg vil gerne spørge ministeren, om principbeslutningen om universitetscentrenes placering betyder, at man ikke kan regne med yderligere opførelse af højere skoler, teknika m. v. i vort grænseområde. Bliver svaret bekræftende, vil skuffelsen blive total, og den vil sikkert udløse megen bitterhed i grænselandet.

[Gorssen.]

Undervisningsministeren har i sin forelæggelse af nærværende lovforslag givet en særdeles velmotiveret begrundelse for udskyldelse af spørgsmålet om at oprette et universitetscenter i det sydlige Jylland, og heri er Sønderjysk Universitetsforening og jeg enig, idet vi er af den opfattelse, at senere undersøgelser vil vise et andet billede end det, der fremgår af betænkningen over forslag til lov om Københavns universitets placering og universitetscentre.

Jeg beklager, at ministeren under udvalgsbehandlingen af nærværende lovforslag har ladet sig tilskynde til at ændre sin holdning, og jeg vil derfor sammen med flere af mine sønderjyske kolleger stemme for det af mindretallet, hr. Knud Nielsen, stillede ændringsforslag om, at universitetscenteret placeres i Haderslev, og undlade at stemme for det af et flertal stillede og af undervisningsministeren tiltrådte ændringsforslag til § 3.

Niels Ravn: Når jeg tager ordet her i dag, er det ikke for at gå ind i den almindelige principielle debat. Her føler jeg mig fuldt og helt dækket af mit partis ordfører, hr. Haunstrup Clemmensen. Jeg tager kun ordet for at tilkendegive min stilling til de stillede ændringsforslag.

Jeg har principielt altid haft og har fortsat den opfattelse, at næst efter udbygningen af de bestående universiteter — og her vil jeg gerne indskyde, at jeg betragter oprettelse af et eller flere fakulteter ved Roskilde som en udbygning af det københavnske universitet — må et universitet opført i Sønderjylland være den nærmeste opgave. Når jeg mener det, er det, fordi jeg mener, at et universitet her vil betyde en styrkelse for landsdelen, først og fremmest på det kulturelle område, men i øvrigt generelt på alle områder.

Ud fra disse betragtninger kan jeg beklage, at den situation er blevet fremprovokeret, at man nu skal tage stilling til en placering i det sydjyske område. Jeg havde

helst set, at den oprindelige formulering i lovforslaget, „den sydlige del af Jylland“, var blevet opretholdt. Det er imidlertid ikke tilfældet. Der er nu blevet stillet dels ændringsforslag, dels underændringsforslag henholdsvis om Ribe-Esbjerg og om Haderslev.

Jeg skal ud fra disse synspunkter på vegne af hr. Burgdorf og hr. Mads Eg Damgaard og egne vegne anbefale, at man stemmer imod ændringsforslag nr. 2, hvorefter tidspunktet for opførelsen af et center ved Ålborg fastlægges, så det går forud for et center i det sydjyske område. Jeg kan endvidere på sammes vegne anbefale, at man stemmer imod ændringsforslag nr. 3. Endelig kan jeg anbefale, at man stemmer for ændringsforslag nr. 4. Jeg føjer til, at når jeg gør det, er det også, fordi jeg ved, at hvis denne løsning blev en realitet, ville det være samarbejde, der hidtil har været imellem Kolding- og Haderslevområdet, blive fortsat, således at man sandsynligvis ville kunne placere et medicinsk fakultet i Koldingområdet, medens den øvrige udbygning ville kunne finde sted ved Haderslev.

Knud Bro: På hr. Jørgen Jensens og en række gruppefællers vegne og på egne vegne vil jeg gerne give udtryk for tilslutning til, at man nu træffer principiel beslutning om, at centeret i det sydlige Jylland placeres i Ribe-Esbjergområdet. For det første har vi ment det værdifuldt, at dette spørgsmål afklares nu af hensyn til en langsigtet planlægning, og for det andet har vi ikke fundet, at yderligere tid til overvejelse ville frembringe større enighed eller ændre den opfattelse, at Ribe-Esbjerg vil være den naturlige placering.

Når jeg har fremhævet ordet „enig“ i denne sammenhæng, vil jeg gerne understrege, at vi har lagt en afgørende vægt på, at man skulle nå frem til enighed i denne sag. Det er derfor også naturligt for mig efter hr. Camres tale, hvor han søgte at fremstille det, som om vi var blevet trukket med ved hårene af socialdemokratiet, at sige, at

[Knud Bro.]

en positiv kritik har der ikke været tale om, og en positiv kritik har derfor heller ikke kunnet ændre noget. Vor beslutning om Ribe-Esbjergplaceringen har ikke spillet nogen som helst rolle for at bringe socialdemokratiet ind på et plan, hvor man roligt og sagligt prøvede at finde en løsning, som alle kunne stå bag. Hr. Camre fandt først på et ret sent tidspunkt ud af, at det overhovedet var værd at beskæftige sig seriøst med Ribe-Esbjerg eller det sydjyske problem. Udvalgsmederne er jo lukkede, men jeg kan forsikre for, at Ribe-Esbjergområdet ikke står i nogen taknemlighedsgæld til den socialdemokratiske ordfører. Det var faktisk i allersidste øjeblik, det lykkedes os ved fælles hjælp at finde socialdemokratiets ben i denne sag. Døren blev smækket i lås, da hr. Camre holdt sin tale ved behandlingen af forslaget om centeret i Odense; det var en tale, som blev fulgt i arbejdet, og som gik på den melodi: forlig, mine herrer, det bliver på vore betingelser!

Det blev stillet sådan op, at den borgerlige provinspresse skulle have forsøgt på at fremstille sagen sådan, at da nu socialdemokratiets tidligere ordfører i disse spørgsmål, hr. K. B. Andersen, havde forladt tinget, kunne man opnå et bredt forlig. Jeg vil gerne hertil føje et par bemærkninger af hensyn til hr. K. B. Andersens renommé her i huset, som ligger mig dybt på sinde. Jeg vil gerne citere fra referatet af en høring foranstaltet af studenterrådet ved Københavns universitet den 4. april 1968. Det er et citat af hr. K. B. Andersen, og det er artig læsning:

„... jeg tror ikke, vi på rimelig måde kan løse Københavns problemer — hvis vi overhovedet skal bevare et universitet i København — uden et center i Roskilde. Men det er klart, hvis det er den situation, professor Bent Christensen tænker på, at vi definitivt må opgive både det ene og det andet, og måske holde en kerne herinde omkring, det er så langt at tage ud, når man skal demonstrere, men have en kerne herinde, hvor man kan lave sådan nogle ting og enkelte andre her omkring Frue Plads...“

Jeg fortsætter citatet:

„Jeg har sagt mange gange, og jeg tror, at alle partier i folketinget i løbet af disse

år har forstået, at nu gælder det ikke så vældig meget om at få en hel masse i gang ude omkring.“

Og så er der også nogle udtalelser om modet til at træffe en beslutning.

Jeg skal slutte med at beklage dybt, at man ikke har haft et sådant udvalgsarbejde, at man i denne sag, som angår hele folket, kunne være nået frem til en bred løsning. Men så må vi andre jo bære ansvaret.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg vil gerne bemærke, at det ikke er skik og brug at give referat fra udvalgs møder.

Horn: Når jeg har bedt om ordet, hænger det sammen med et synspunkt, jeg nogle gange og for ikke så længe siden har givet udtryk for her i det høje ting, nemlig udnyttelsen af Amagerland.

Vi ved med ret stor sikkerhed, at hvis den økonomiske vækst i Europa fortsætter blot nogenlunde med gennemsnittet af de sidste 10 års vækst, og hvis Nordens lande kan enes om i fællesskab at tage hensyn til den koncentration, der er i produktion og omsætning i verden, vil man komme til at erkende, at Øresundsregionen bliver det kraftcentrum, som jeg for nogle år siden i Nordisk Råd gav udtryk for at vi må søge at samles om, hvis Norden skal hævde sig i forhold til de 4-5 andre kraftcentre, der vil blive i Europa.

Vi ved, at der kommer storlufthavn på Saltholm på et eller andet tidspunkt — man kan være uenig om, hvornår det skal være; men at den kommer, er der ingen tvivl om. Vi ved, at ekspansionen er vældig på begge sider af Øresund. Vi ved, at Københavns nuværende havn, dens eventuelt kommende østhavn og udviklingen af Malmø havn vil styrke dette centerområde. Vi ved også, at udviklingen ændrer væsentligt på gamle handelsformer og måder at præsentere produktionen på. Vi har et lille tilløb dertil ude i Bella-Centret, som vi ved skal fjernes om ikke så forfærdelig længe. Vi ved også, at vi i Norden er nødt til at fortsætte et eller andet sted med et sådant center, som vil blive stillet over for en række internationale opgaver, der må løses, og som kun kan løses i vort område, hvis resten af Norden vil være med.

Det er ud fra disse synspunkter, jeg adva-

[Horn.]

rør imod, at man skalter og valter med Amagerland ud fra tilfældige synspunkter, eller fordi det passer ind i krammet i det givne øjeblik. Man kan sige heroverfor: ja men hvem har råd til at lade et stykke areal ligge derude i længere tid og vente? Jeg vil gerne spørge: hvem har råd til at engagere sig sådan, at man på forhånd siger til Hamburg: lay det nu! Vi risikerer at afskære København muligheder for i Norden at blive det kraftcentrum, den bør være. Jeg har gerne villet gøre disse bemærkninger, bl. a. fordi der i betænkningen øverst er opstillet visse forudsætninger for planlægningen i forbindelse med Københavnsegnens udvikling. Jeg har gerne villet understrege den vægt, der må ligge i, at vi er meget påpasselige ikke alene for Danmarks skyld, men for Nordens skyld.

Johan Philipson: I anledning af halvtredsåret for genforeningen er der skrevet mange interessante artikler fra tysk side, og det er jo altid interessant at se, hvad naboen tænker om situationen. Bl. a. skriver stadsarkivar dr. Schütt i Flensborg en sætning, som i oversættelse lyder således:

„Det tyske grænseområde kan takke selve grænsen for en økonomisk fremgang, som de talrige danske virksomheder, der vel står med ét ben i EEC-området, har skabt.“

Videre skildrer han det, vi forstår ved den egentlige slesvig-holstenske periode fra 1460 og til omkring 1830. Han går videre i sin tankegang og siger, at noget af udviklingen også blev skabt ved den såkaldte Störhamburglov, som blev vedtaget i Hitlertiden, i 1937, der førte Altona og Wandsbeck ind i Hamburg, samtidig med at Oldenburg og Lübeck kom ind i det slesvig-holstenske område, hvorved det udviklede sig fra at være en preussisk provins til et forbundsland.

Det er en samstemmende opfattelse i den sønderjyske landsdel, at vi ikke længere ser et eventuelt universitet i grænselandet som et nationalt problem; de tider er gud ske lov længst forbi. Vi ser det som en del af udviklingen af vor landsdel befolkningsmæssigt, indtægtsmæssigt osv., og det, der altså nu sker om et øjeblik, er, at man flytter en ny brik i grænselandets historie. Den samstem-

mende opfattelse hos folk af alle partiafskyninger i Sønderjylland er den, at vi er angst for påvirkningen af de nære centre, som vi nu ser tåne frem omkring Flensborg-Harreslev, og den eventuelle yderligere accelerering af Esbjerg-området.

Dagens vilkår er i øvrigt, at 40 pct. af nationalproduktet nu vandrer igennem de offentlige kasser, og at de statslige investeringer ikke alene har den direkte virkning, som de naturnødvendigt må have, hvor de placeres, men at der også til dem oftest er knyttet statsligt udbetalte lønninger, som forskyder lønniveauerne til ugunst for de tyndest befolkede områder.

Vilkårene er i øvrigt bestemt af en planlægningsrådsskitse, som efter min opfattelse godt kunne karakteriseres således, at man først vedtog konklusionen, og derefter skabte man de præmisser, som passede ind i mønsteret.

Men det, der generer mig mest, er vurderingen af situationen på baggrund af, at man nu beslutter sig for universitetsopgaver af så store dimensioner, at de lægger beslag på de midler, samfundet kan stille til rådighed for den slags formål et langt stykke ud i fremtiden. I realiteten bestemmer man nu, hvad vore børn engang får mulighed for at gøre. Vi må yderligere føje til, at den virkning, vi må forvente, hvis Esbjergplaceringen bliver vedtaget, er, at man i en periode, der for så vidt bliver lige lang, hvad enten det bliver Esbjerg eller Haderslev, lægger andre led af undervisningen bort fra den sønderjyske landsdel. Jeg er ikke blind for det, centertanken indeholder, men den kan jo kun bære et stykke hen ad vejen og kan, hvis det kommer så vidt, bringe os i den situation, at vi etablerer forhold, som vel nærmest kan betegnes som ghettoer.

Konklusionen af disse synspunkter må være, at folketinget er på vej til at vedtage en lov, der kommer til at ligne loven om en landbohøjskole i Odense til forveksling. Jeg skal fra folketingets talerstol meddele, at disse synspunkter deles af min kollega hr. From.

Så er der ind i denne debat kommet det ejendommelige moment, at et mindretal, hr. Knud Nielsen, har stillet ændringsforslag om Haderslev. Det er et underændringsforslag, som ifølge reglerne kommer til afstemning først; således tvunget til at tage stilling

[Johan Philipsen.]

på nærværende tidspunkt, må jeg på hr. Froms og egne vegne meddele, at vi uanset det fornuftige i en udsættelse stemmer for underændringsforslaget, der går på Haderslev, og som logisk konsekvens deraf stemmer vi imod at vælge Ribe-Esbjerg på indeværende tidspunkt.

Lembourn: Det kan næppe komme som nogen voldsom overraskelse, at jeg har haft en vis sympati for et uddannelsescenter ved Næstved. Når jeg alligevel agter at stemme for det af undervisningsministeren fremsatte forslag med de ændringsforslag, som udvalgets flertal har stillet, er det, fordi man nu i 10 år endeløst har diskuteret, for ikke at sige skændtes om, universiteternes placering. Det er lykkedes omsider at nå til et resultat, det er lykkedes at præstere en helhedsplanlægning for universitetscentre, som er særdeles brugbar, og i den situation mener jeg, at tiden er inde til at lægge særstandpunkter til side.

Adam Møller: Ved dette forslags første behandling rettede jeg, som jeg har gjort det tidligere, en henstilling til ministeren og til det udvalg, der skulle i arbejde, om at tage alle de saglige grunde op til overvejelse, som talte for, at man traf beslutning på nuværende tidspunkt om, hvor man ville placere det universitetscenter, som man havde påtænkt at oprette i det sydlige Jylland eller i Sønderjylland. Det glæder mig at høre i dag, at det ærede medlem hr. Knud Nielsen er enig med mig i, at det er rigtigt på nuværende tidspunkt at træffe en beslutning, og det glæder mig også, at det ærede medlem opfordrede til, at man arbejder for den beslutning, som folkettingen nu træffer. Jeg kan tilslutte mig en sådan opfordring.

Jeg henstillede dengang to ting. Jeg henstillede for det første, at man traf beslutning om placering af universitetscenteret i Ribe-Esbjergområdet, og det glæder mig at se, at et flertal i folketingsudvalget omfattende repræsentanter for de fem største partier i denne sal er gået ind for et flertalsforslag, der tilgodeser det ønske, jeg dér fremsatte. Jeg ser også med glæde, at ministeren for sit vedkommende har tiltrådt dette forslag, således at det altså hermed er blevet et forslag fra regeringen.

Den anden henstilling, jeg fremsatte ved første behandling, var, at man nu nedsatte et planlægningsråd til at arbejde med den videre planlægning af det kommende universitet i Ribe-Esbjergområdet, og da det ikke synes at fremgå af betænkningen, at den enighed, der iblandt flertallet i udvalget er om at placere universitetscenteret, også omfatter enighed om, at der skal nedsættes en sådan planlægningsgruppe, vil jeg gerne gentage denne henstilling. Jeg tror, det vil være fremmende for en fornuftig investering, en god tilrettelæggelse af hele den virksomhed, der skal ske i området også på andre felter end de undervisningsmæssige, at man på et tidligt tidspunkt får nedsat en planlægningsgruppe, der kan begynde småt og arbejde sig frem til de resultater, som gerne skulle blive til gavn for et meget stort område i den sydlige del af Jylland og i Sønderjylland.

Jeg vil gerne til slut sige, at jeg tror, at det for de kredse, der har udført et meget stort og meget uselvsk arbejde for at få placeret et undervisningscenter netop i det område, der her er tale om, har været en meget stor opmuntring at se, at de henvendelser, der er rettet til udvalget og til ministeren herom, har givet et så godt resultat.

Tastøsen: Jeg beklager, at udvalgsflertallet vil fremtvinge en afgørelse af, hvor det sjette universitetscenter skal placeres. Man har ikke under udvalgsbehandlingen behandlet Sydjylland på samme seriøse måde, som man har behandlet Ålborg og Roskilde. Centeret i Sydjylland er skubbet år ud i fremtiden, og hvad garanti har man egentlig for, at det løfte, man i dag formentlig vil give Esbjerg, bliver til mere end skrift i sand?

Jeg synes, det er en meget sund og fornuftig holdning, som et mindretal i udvalget har indtaget, når de siger, at man ikke på nuværende tidspunkt bør træffe en afgørelse om placeringsspørgsmålet, og jeg kan da også anbefale, at man stemmer imod ændringsforslag nr. 3. Man skal ikke, som hr. Morten Lange påstår, frygte en fortsat universitetskrig i Sydjylland. Tværtimod tror jeg, at resultatet, hvis man ikke træffer en afgørelse nu, vil blive, at man i Sydjylland vil forene kræfterne om at nå frem til en fælles holdning. Jeg tror ikke, at det, som

[Tastesen.]

hr. Knud Nielsen sagde, er sådan, at det manglende fodslag i Sydjylland er årsagen til, at vi har fået en dårligere prioritering. Det er nok andre, stærkere kræfter: udviklingen i Københavnsområdet og det særlige hensyn til Storålborg, som har gjort, at Sydjylland er skubbet ud i fremtiden. Men da man hverken får bevillinger eller har chancer for at kunne få kvalificerede lærerkræfter inden for et betydeligt åremål, har man jo god tid til at søge sammen og forene kræfterne i Sydjylland, og det vil der være en mulighed for, hvis man udskyder afgørelsen.

Jeg kan derfor på vegne af medlemmer, som er valgt i Sydjylland — det drejer sig om hr. Lindberg, hr. K. J. Mortensen, hr. Bilgrav-Nielsen, fru Gunhild Due og mig selv — anbefale, at man afholder sig fra at stemme for underændringsforslaget fra hr. Knud Nielsen og stemmer nej til ændringsforslag nr. 3.

Per Hækkerup: Jeg vil gerne gøre to korte bemærkninger. Den ene er til hr. Knud Bro. Det må bero på en misforståelse, hvis han har dannet sig den opfattelse, at der ikke lige fra starten var et, så vidt jeg kan skønne, massivt ønske i den socialdemokratiske gruppe om at få placeret universitetet i det sydlige Jylland i Esbjerg-Ribeområdet.

Den anden bemærkning, jeg gerne vil gøre, gør jeg på vegne af hr. Hans Lund og mig selv som repræsentanter for amtet: jeg vil gerne takke ministeren, fordi han — som sædvanlig — har taget et strengt sagligt standpunkt.

Camre: Jeg vil gerne i anledning af de bemærkninger, der er gjort, komme med nogle få kommentarer.

Jeg må sige, at jeg ikke forstår, at hr. Haunstrup Clemmensen kan mene, at socialdemokratiets evne til i denne sag at formulere klare standpunkter har ladet noget tilbage at ønske. Jeg synes, det har været ganske åbenbart fra første behandling af denne sag, at socialdemokratiet har haft en række principielle synspunkter: fremskynelse af udviklingen af uddannelsescentre i det vestlige Danmark; ønsket om at finde en bedre sjællandsk placering end Roskilde, ønsket om at finde en bedre københavnsk

løsning end en udbygning på kort sigt inden for det gamle universitetsområde. Det samme gælder spørgsmålet om Esbjerg, som senest er bragt frem i debatten af hr. Knud Bro. Også her har socialdemokratiet fra det øjeblik, da vi i udvalget nåede frem til at skulle fastlægge vore synspunkter, klart givet udtryk for, at et flertal i socialdemokratiet ønskede en placering i Ribe-Esbjerg.

Jeg er opmærksom på, at der ved et enkelt udvalgs møde har været en, om jeg så må sige sproglig misforståelse hos et par af udvalgets medlemmer. Denne misforståelse blev rettet umiddelbart efter mødet, så derfor kan jeg ikke på nogen måde acceptere hr. Knud Bros påstand om, at socialdemokratiet har fulgt en vakkende kurs i dette spørgsmål.

Jeg vil gerne sige til hr. Per Møller, at jeg har meget svært ved at se, at der i dette her skulle ligge nogen partipolitisk propagandamulighed, sådan at forstå, at man fra socialdemokratiets side blot indtog et standpunkt, der afveg fra regeringspartiernes. Men jeg kan ikke være enig, når det bl. a. af hr. Per Møller er sagt, at man med dette forslag har fundet en forsvarlig løsning på problemerne for unge fra området vest for Store-Bælt. Vi ville meget gerne have taget medansvar for en lovgivning på dette område, men vi kan ikke binde os til, at udbygningstakten skal være som foreslået af ministeren.

Jeg er helt enig i en række af de betragtninger, hr. Morten Lange har fremsat om, at statistik naturligvis altid har en vis usikkerhedsmargen. Det er også ganske åbenbart, at de meget nøjagtige tal, der er stillet op, giver et forfejlet billede af den nøjagtighed, man kan nå frem til i statistik. Men selv om vi tager højde for disse usikkerhedsfaktorer, er det for mig at se ganske åbenbart, at der er reelle forskelle i mulighederne for at studere i den vestlige henholdsvis den østlige del af landet.

Vi ønsker ikke på nogen måde at medvirke til en omstilling af den danske befolknings levevaner, og vi ønsker bestemt ikke at betragte de studerende som skakbrikker. Men det, man gør i øjeblikket, er jo netop at betragte de studerende som skakbrikker, idet man siger til dem: vil I studere, må I flytte til København; der vil være en bedre kapacitet i København. Jeg ved, at der er

[Camre.]

medlemmer af hr. Morten Langes parti, der mener, at det er vældig sundt, at de unge får lov til at flytte væk fra forældrene, når de er kommet op i den alder, hvor de begynder et studium. Det mener vi ikke ubetinget, og derfor ønsker vi en styrkelse af uddannelsesmulighederne i den vestlige del af Danmark.

Vi ved alle sammen og har set det gengivet i en lang række forskellige statistikker, at studiehyppigheden i landets vestlige og nordlige egne er ringere end omkring København. Jeg skal gerne medgive fru Grethe Philip, at der er andre faktorer end afstanden; det er vist også meget tydeligt vist i en lang række undersøgelser, at der findes mange forskellige forhold, som spiller ind her. Men det væsentlige for os er, at vi ikke bare lader os trække med af en udvikling, men at vi søger at præge udviklingen, planlægge et samfund i den retning, som vi ønsker, og at vi altså herunder søger at skabe mulighed for, at studiefrekvensen gøres lige så høj i den vestlige del af Danmark, som den er i den østlige. Og ingen vil vist prøve at benægte, at en af de meget væsentlige faktorer i dette spil er afstanden til studiestedet.

Jeg vil også gerne sige til hr. Morten Lange, at jeg har meget svært ved at se, at det skulle have været særlig uheldigt, at også jeg på mit partis vegne gav udtryk for mistillid til en Roskildeløsning i forbindelse med behandlingen af Odenseloven. Vi har meget længe haft det synspunkt, at Roskilde ikke var den mest hensigtsmæssige plads for det andet sjællandske center.

Det er rigtigt som af hr. Knud Bro citeret, at mit partis tidligere ordfører i dette spørgsmål, hr. K. B. Andersen, i den nævnte høring har givet udtryk for det synspunkt, at nu måtte man beslutte sig. Men hvis man læser hele høringen og ser de øvrige synspunkter, som hr. K. B. Andersen har givet udtryk for senere, vil man se, at der i hr. K. B. Andersens udtalelser indgik ønsket om en nærmere konkretisering og en nærmere underbygning af holdbarheden af denne Roskildeløsning. Under en sådan yderligere gennemarbejdning af problematikken er vi især stødt på det ophobningsproblem, som findes omkring København. Jeg vil gerne gentage her, at socialdemokratiet finder, at

København er stor nok, og vi ønsker ikke at medvirke til at øge boligproblemer, jordpriser, trafikproblemer osv.

Jeg kan ikke forstå, at hr. Morten Lange kan hævde, at der ikke er nogen lokaliseringsfaktorer af værdi; også jeg mener, at en lokaliseringsfaktor som borgmesterens partifarve er ganske irrelevant. Men jeg mener nok, at hr. Morten Lange ved at se på jordpriser, på trafiktæthed, på problemet med at skabe et selvstændigt center uden lyncogslærere — jeg tror, det var hr. K. B. Andersen, der brugte den betegnelse for lærere, som ikke har en fast tilknytning til centeret — vil finde et andet indhold ved en Næstvedløsning end ved en Roskildeløsning. På den baggrund er det, vi har ønsket at stille ændringsforslag om placeringen af dette center i Næstved.

Jeg vil gerne sige til slut, at det naturligvis er rigtigt, at afstanden mellem undervisningsministerens ønsker om udbygningstakten og socialdemokratiets ønsker på lang sigt synes at svinde ind; det er kun nogle relativt få tusinde studenterpladser, der skiller os, når vi kommer frem til 1980, idet ministeren også har taget ind i sine beregninger, at der i 1980 vil være en mere ligelig fordeling, end der er i dag. Men socialdemokratiet ønsker at stå frit i forhold til at accelerere udbygningen vest for Store-Bælt, og det er begrundelsen for, at vi agter at undlade at stemme om dette lovforslag.

Undervisningsministeren (Helge Larsen):

Ligesom flere ordførere, der allerede har udtrykt en vis tilfredshed og glæde over at være ved afslutningen af en langvarig drøftelse af problemerne om placering af universitetsuddannelser, føler også jeg trang til at sige udvalget tak for det arbejde, som er gjort, og de mange drøftelser, der har været. Hr. Morten Lange brugte det udtryk, at det har været en fornøjelse at arbejde med alle disse problemer; jeg vil gerne på egne vegne føje til, at også jeg har følt glæde ved at arbejde med det og se, hvorledes vi efterhånden kunne løse problemerne og nå frem til en væsentlig grad af enighed på mange områder.

Det har stået på længe; reelt er disse diskussioner jo begyndt i 1963-64, da man vedtog loven om Odense universitet. Jeg erindrer som en af dem, der deltog i debat-

[Undervisningsministeren.]

ten dengang, hvorledes det stærkt blev fremhævet, at nu måtte Københavns universitets pladsproblemer løses. Vi er vel nu dér, hvor vi har anvisningen på, hvorledes vi kan løse i hvert fald en del af dem. Noget er sket i mellemtiden, det skal retfærdigvis tilføjes; men i virkeligheden går denne diskussion som sagt helt tilbage til omkring 1963-64.

Hr. Camre har i dag som ved mange andre lejligheder ført en indgående diskussion om tal og prognoser, og jeg skal slet ikke gå ind i denne debat. Prognosetal kan variere, prognoser kan ændre sig; men der er én ting, som hr. Camre ikke må overse, ganske uanset om tilgangen til de højere uddannelser vil være den samme øst som vest for Store-Bælt i 1980, og det er, at siden 1963-64 har der ustandselig været talt om at løse Københavns universitets problemer, men det er man først nu, 6-7 år senere, ved at nå frem til. Man har altså i virkeligheden et problem, som har ligget uløst i 6-7 år, og som skal tages med i betragtning, når man vurderer disse prognosetal frem til 1980. Derfor er det afgørende, at man nu får truffet beslutning om, hvor det andet sjællandske universitetscenter skal placeres, og jeg skal anbefale det forslag, som er stillet af mig, om at placere det i Roskilde.

Vi har under forhandlingerne i vinter fået muligheder for at løse Københavns universitets problemer på kort sigt. Det skal erindres, som hr. Morten Lange gjorde opmærksom på, at Københavns universitet allerede har en størrelse af 21.000 studerende, og at alle er enige om, at vi i hvert fald ikke gerne skulle have det større end de 23.000 studerende. Vi er også klar over, at kapaciteten med de lokaliteter, man har i dag, langt fra er tilstrækkelig til dette tal. Disse pladsproblemer var man opmærksom på allerede for 6-7 år siden. Nu har man fundet den midlertidige løsning på det nordlige Amager, og man har derudover i udvalget drøftet spørgsmålet om en løsning på længere sigt for de tre fakulteter ved Københavns universitet, som er særlig trængt, det teologiske, det rets- og statsvidenskabelige og det filosofiske fakultet.

Fru Grethe Philip gjorde i sin tale opmærksom på det principielt rigtige i, at udbygningen bør ske i Kalvebodkilen, men

gjorde også opmærksom på de forhold, der gjorde sig gældende vedrørende planlægningen.

Udvalget har i sin betænkning i enighed principielt udtalt, at den permanente udbygning af Københavns universitets teologiske, rets- og statsvidenskabelige og filosofiske fakulteter bør ske på et areal i Kalvebodkilen, og at det bør indgå i den videre planlægning af Københavnsegnens udvikling. Det har naturligvis også været drøftet under udvalgsarbejdet, og jeg er i udvalget blevet spurgt om disse problemer. Det er for mig indlysende, at en permanent udbygning i Kalvebodkilen må forudsætte løsninger af problemer vedrørende lufthavnen, og at vejføring o. lign. må afklares og afstemmes med egns- og trafikplanlægning. Jeg kan således erklære mig enig med udvalget i, at der tages endelig stilling til den permanente udbygning i Kalvebodkilen, så snart den øvrige planlægning tillader det.

Hr. Camre var inde på spørgsmålet om centre og centeradministration og uddannelsescentre. Jeg må måske i denne forbindelse gøre opmærksom på, at der for ganske få dage siden er kommet en betænkning fra planlægningsudvalget om centeradministration og centeropbygning, og jeg må vel også gøre hr. Camre opmærksom på, idet han sagde, man slet ikke var inde på disse tanker, at i lovforslaget om Odense universitets udbygning er netop påpeget en række af de uddannelser, som måtte høre med i et sådant center. I de kommende år, hvor vi skal tage stilling til det, som nu ligger i lovforslaget og i den udførlige betænkning fra udvalget, vil vi både få brug for at drøfte disse ting igennem og få taget stilling til dem, og vi vil få brug for en højere grad af centralstyring for de højere uddannelsers vedkommende, end vi har haft det tidligere. Jeg er glad for, at der fra alle sider i udvalget er peget på nødvendigheden heraf. Det ligger allerede i den hurtige udvikling, som er sket af uddannelserne i de senere år. Det vil naturligvis i endnu højere grad være nødvendigt, når vi nu også skal til at lægge planer for udbygning af disse uddannelsescentre, som formentlig vedtages med vedtagelsen af dette lovforslag.

Hr. Gorrssen spurgte mig, om principbeslutning om placeringen af uddannelsescentre i det sydlige Jylland ville betyde, at der

[Undervisningsministeren.]

ikke kunne regnes med flere uddannelsesinstitutioner. Jeg skal dertil svare, at med principbeslutningen om placering af uddannelsesinstitutionen er der ikke taget stilling til, om der skal anbringes institutioner i Sydjylland og i Sønderjylland.

Dernæst blot en enkelt bemærkning endnu vedrørende noget, som hr. Haunstrup Clemmensen gjorde opmærksom på, og som jeg synes bør siges på et tidspunkt, hvor vi træffer beslutning om placeringer, der rækker et langt stykke ud i fremtiden. Ressourcerne er ikke ubegrænsede, det gælder økonomisk, det gælder også, hvad lærerkræfter angår. Det er sagt gentagne gange. Jeg føler mig forpligtet til at gentage, at netop i problemet med lærerkræfters tilvejebringelse har vi måske en af de største vanskeligheder ved udbygning af de højere uddannelser.

Hr. Haunstrup Clemmensen gjorde i den forbindelse opmærksom på, hvor vigtigt det er med den bedste, mest rationelle studietilrettelæggelse og kapacitetsudnyttelse. Jeg er enig i dette. Jeg mener også, at man i de ændringer af studieplaner, som er sket i de senere år, er nået et stykke ad den vej, men også her er det vel rigtigt at gøre opmærksom på det, som er fremhævet i udvalgsbetænkningen, og som alle har tilsluttet sig, at en stærkere centralstyring af hele dette område vil være påkrævet — og mere påkrævet jo flere uddannelsescentre og universitetscentre vi skal i gang med at få til at fungere og tjene som uddannelsessted for mange unge.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 85 stemmer mod 48; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2

vedtoges med 132 stemmer mod 4; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§ 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 4

forkastedes med 103 stemmer mod 26; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges med 100 stemmer mod 30; 8 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 3, således ændret, og § 4
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om uddannelsesstøtte.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 114) findes i tidenden sp. 2850, udvalgets betænkning i tillæg B sp. 1549).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Knud Nielsen: Som jeg oplyste under første behandling af ministerens forslag til lov om uddannelsesstøtte, var socialdemokratiet yderst skeptisk over for forslaget, og jeg sagde dengang, at en forudsætning for mit partis medvirken til en lov af denne art var,